

Arkivsak-dok. 23/24043-3
Saksbehandler Kristin Rogne

Saksgang
Utvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027
Bystyret 2023 - 2027

Møtedato
30.04.2024
23.05.2024

Sak nr.
9/24

Kvalitetsmelding om barnehage 2023

Saksordførersak.

Saksordfører: Hamza El Mekki Gartit

Medsaksbehandlere: Ann Karin Reiersen

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune – tilstandsrapport for 2023

Sammendrag:

Kommunedirektøren legger med dette fram kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg kommune. Kvalitetsmeldingen presenterer tall, status og beskrivelser på utvalgte tiltak fra innsatsområdene i Handlingsplan med budsjett 2023 -2026 og det pekes på tiltak for det videre arbeid i 2024. I tillegg presenterer kvalitetsmeldingen pågående prosjekter og satsinger med mål om å sikre et tilpasset og inkluderende barnehagetilbud, samt styrke laget rundt barn og familier.

I Sarpsborg går 2719 barn i barnehage. Alle som har rett til barnehageplass, har fått oppfylt denne retten, men kommunen klarer i liten grad å tilby plass til de som søker utenfor hovedopptaket. Kvalitetsmeldingen synliggjør at det er nedgang i barnehagedeltagelse, økende ventelister og færre tilgjengelige barnehageplasser.

Barnehagene rommer barn med ulike behov. Etter en periode der antall barn som mottar spesialpedagogisk hjelp hadde økt, ble prosjektet «Tilpasset og inkluderende barnehage og skole» startet opp i 2023. Prosjektet har som mål å sikre at alle barn og elever får et tilrettelagt og inkluderende tilbud. Resultatene etter første år viser en reduksjon i antall barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, og det har vært en økt innsats for å tilpasse det ordinære tilbudet til alle barn.

Sarpsborg kommune har et mål om at alle barnehager skal være helsefremmende innen 2025, og i kvalitetsmeldingen synliggjøres eksempler på hvordan barnehagene arbeider systematisk rundt fysisk aktivitet og kosthold. Barnehagene skal sikre at alle barn har det trygt og godt gjennom å fremme trivsel og forebygge krenkelser. Trygghet og et godt psykososialt miljø er prioritert og mange barnehager viser at de har jobbet grundig med dette området.

Barnehagene vektlegger betydningen av kompetente ansatte for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Kvalitetsmeldingen presenterer statlige og kommunale kompetanseutviklingstiltak der barnehageansatte har deltatt i 2023, og fremtidig kompetansebehov og utviklingsarbeid som er planlagt fra 2024.

Utreddning:

Barnehagemyndigheten utarbeider årlig Kvalitetsmelding om barnehager, som gir informasjon om tilstand og status for barnehagesektoren i Sarpsborg. Meldingen belyser områder som barnehagedeltakelse og kapasitet, bemanning og kompetanse, barnehageeiers ansvar og kommunen som barnehagemyndighet, samt satsingsområder og prosjekter der det arbeides for økt kvalitet i sektoren. Kvalitetsmeldingen skal danne utgangspunkt for dialog, drøfting og planlegging av arbeidet med kvalitetsutvikling og prioriteringer i Sarpsborgbarnehagene.

Arbeidet med kvalitetsmeldingen startet i november 2023. Da ble oppstartsnotatet behandlet i utvalg for kultur og oppvekst. Referansegruppa som består av saksordførere, representanter fra kommunale og private barnehager samt fagorganisasjonene har vært orientert og involvert i arbeidet med kvalitetsmeldingen. Det er avholdt et møte i tillegg til kontakt på e-post.

Fakta om Sarpsborgbarnehagen

Kommunen har ansvar for å tilby alle barn i alderen 1-5 år barnehageplass. I Sarpsborg er 28% av barnehageplassene i kommunale barnehager og 72% er i private barnehager. Det var 2719 barn som hadde barnehageplass i Sarpsborg per. 15.12.2023. Kommunen hadde en dekningsgrad i 2023 på 89,5%, noe som er en liten nedgang sammenlignet med tidligere år. Sarpsborg har en vesentlig lavere barnehagedeltakelse enn sammenlignbare kommuner og ligger også godt under gjennomsnittet for landet. Kommunen har liten kunnskap om årsakene til dette, men fra nasjonale statistikker er det kjent at det er lavere deltagelse i barnehage blant barn i fattige familier.

Alle barn med rett til barnehageplass fikk tilbud om dette i 2023, men kommunen klarer i liten grad å tilby plass til de som ønsker det utenfor hovedopptaket. Pr. 15.12.2023 stod 132 barn på venteliste for barnehageplass i kommunen. 78 av disse barna hadde i utgangspunktet rett på barnehageplass, men mistet denne retten da de søkte etter frist for hovedopptaket. Dette kan også antas å ha betydning for den totale barnehagedeltagelsen.

God bemanning har stor påvirkning på kvaliteten i tilbudet som gis. Barnehagene i Sarpsborg oppfyller kravene til bemanningsnormen, men har over tid ligget under det nasjonale snittet for antall barn pr. ansatt. I Sarpsborg er 44,7% av bemanningen utdannet barnehagelærere eller har tilsvarende utdanning, og ligger med dette godt over nasjonalt snitt. Sarpsborg har god tilgang på barnehagelærere og alle barnehager oppfyller kravene til pedagognormen. I tillegg er 16,1% av de ansatte i barnehagene utdanning som barne- og ungdomsarbeidere. Dette er en tydelig økning fra 2022.

Tverrfaglig samarbeid og et inkluderende og tilpasset barnehagetilbud

De aller fleste barn har utbytte av det ordinære barnehagetilbudet. Noen barn har behov for tilpasning en periode, mens enkelte barn har sammensatte og varige behov for ekstra oppfølging, støtte og tilrettelegging. Prosjekt *Tilpasset og inkluderende barnehage og skole* ble igangsatt av kommuneledelsen i 2022. Her ble det satt fokus på ressursbruk og organisering av spesialundervisning som en del av Prosjekt *Bærekraft 2030*. Arbeidet har definert en rekke tiltak som samlet skal føre til at Sarpsborgs barnehager og skoler har en inkluderende praksis som fremmer deltagelse, trivsel, læring og utvikling i det ordinære tilbudet. Sarpsborg har i 2023 nådd målet om et samlet spesialpedagogisk nivå i barnehagene på 3,2%, noe som er en reduksjon på 1 prosentpoeng siden 2021. Det betyr at nesten 97% av barna nå har utbytte av et ordinært barnehagetilbud. Kvalitetsmeldingen

presenterer ulike tiltak som er gjennomført for ledere og ansatte i barnehagene i løpet av 2023.

Kommunedirektøren har i 2023 etablert program *Samhandling til beste for barn og unge* med ulike prosjekter. Programmet skal styrke kommunens helhetlige innsats for barn og unge, ved å dreie ressurser til tidlig innsats. Barnehagene i Sarpsborg er representert i prosjektgruppe til de fleste av prosjektene. I 2023 har det innen barnehagesektoren jobbet med kartlegging av samhandlingsarenaer og den tverrfaglige kompetansen.

Leke- og læringsmiljø

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Gjennom kommunedelplan for folkehelse og kommunedelplan for oppvekst har Bystyret i Sarpsborg kommune bestemt at barnehagene i Sarpsborg skal jobbe målrettet for å bli godkjente som helsefremmende barnehager innen 2025. I 2023 ble 10 barnehager godkjente som helsefremmende, og med dette er totalt 24 barnehager i Sarpsborg godkjente.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Gjennom rapporteringen for 2023 viser alle barnehagene at de har en høy bevissthet på å sørge for at barna skal være fysisk aktive i barnehagen. Mange barnehager har deltatt i opplegget «Barnehagepuls» i regi av kommunens fysioterapeuter som har bidratt til å sikre et systematisk arbeid med fysisk aktivitet, lek og læring.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner. Barnehagene viser den samme bevisstheten rundt kosthold. Mange barnehager har deltatt i ulike nasjonale opplegg, og samtlige viser at de jobber etter Helsedirektoratets anbefalinger for mat og måltider i barnehagen.

Barnehagen skal bidra til at alle barn som går i barnehagen, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. God kvalitet på tilbudet er avgjørende for at alle barn skal få en god barndom, og for at tilbudet skal være helsefremmende, forebyggende og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. For å lykkes med dette er det viktigste verktøyet å jobbe med relasjoner.

I 2021 fikk barnehagen et regelverk som skal sikre at alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø. Samtidig ble det et krav om at barnehagene skal ha en internkontroll som sikrer at barnehagens eier ivaretar barnehagelovens plikter. I perioden etter 2021 har barnehagene jobbet med å omsette disse kravene til praksis. Sentralt i dette lovverket er at dette gjelder alle ansatte som oppholder seg i barnehagen. I rapporteringen for 2023 viser alle barnehager at de er på god vei til å etablere en tydelig systematikk i arbeidet med å sikre et trygt og godt barnehagemiljø.

Kompetanse og kvalitetsutvikling

Personalets samlede kompetanse er en av de viktigste kvalitetsfaktorene i barnehagene, og oppfyllelse av samfunnsmandatet i barnehageloven og rammeplanen krever kompetente ansatte i alle ledd. Statlig tilskudd gjennom kompetanseordninger og tiltak, samt lokale tiltak i regi av Sarpsborg kommune har vært bidrag for å støtte opp om barnehageeiers ansvar i arbeidet med kvalitet- og kompetanseutvikling. Det har vært deltakelse i statlige strategier som ReKomp og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk, samt videreutdanningstilbud fra Utdanningsdirektoratet. Lokalt har kommunen gjennomført kompetanseutviklingstiltak i form av nettverk og kurstilbud, hvor implementering av Trygghetssirkelen COS-P, barnehagens språkarbeid og atferd som utfordrer har vært prioriterte områder.

Det siste halvannet året har det vært gjennomført flere prosesser for å definere kvalitetsbegrepet. I forlengelsen av dette har barnehagenes behov for kompetanseutvikling blitt identifisert og konkretisert. Som et resultat av disse prosessene er det planlagt et stort utviklingsarbeid med oppstart høsten 2024. Utviklingsarbeidet vil ha som mål å sikre høy

kvalitet i alle Sarpsborg-barnehagene gjennom å styrke samspill mellom voksen og barn og styrke pedagogisk ledelse. Satsingen er planlagt finansiert gjennom regionale kompetansemidler.

Kvalitetsmeldingen presenterer tall, status og beskrivelser knyttet til noe av det arbeidet som er utført i barnehagene i 2023. Den peker videre på noen utfordringer og angir mål og tiltak for videre arbeid. Endring og utvikling tar tid. Det er avgjørende at kommunen og den enkelte barnehageeier evner å holde fast på den retningen som er valgt og at barnehagene får ro til å stå i dette arbeidet over tid.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Økonomiske konsekvenser er ikke vurdert.

Miljø:

Ingen vesentlige konsekvenser.

Folkehelse:

Et godt og tilgjengelig barnehagetilbud vil bidra positivt til folkehelsen i Sarpsborg.

Kommunedirektørens anbefaling:

1. Kvalitetsmelding om barnehager i Sarpsborg tas til orientering.
2. Kommuneområde oppvekst og den enkelte barnehage benytter de mål, føringer og resultater som fremkommer i kvalitetsmelding om barnehager 2023 til videre arbeid med kvalitetsutvikling.